

Anna Veglery* examinează, la rîndul ei, felul diferit în care s-au integrat grecii imigranți mai recent în structura comunității grecești, vis-à-vis de comunitatea americană din New York.

Teoretic, integrarea socială este considerată un aspect important al asimilării — vorbindu-se chiar de asimilare socială. Nu există însă unanimitate de păreri asupra sensului exact pe care ar trebui să-l aibă.

Pentru unii specialiști, integrarea este „dispersie instituțională” și înseamnă participarea imigranților la principalele sfere ale sistemului social existent. Alții consideră însă integrarea la nivelul grupului primar — numind-o „asimilare structurală” — ceea ce ar implica intrarea imigranților în cluburi, mici comunități, deci acceptarea acestora la nivelul comunității locale.

Autoarea a selecționat un lot de 71 subiecți, pe criterii riguroase de vîrste, nivel educațional, locul nașterii, data venirii în S.U.A., reședința sau naturalizare.

Ea constată că noii veniți s-au afiliat, de la început bisericilor grecești, considerate ca niște comunități unde puteau fi depășite barierele de limbă și nivel cultural. Ulterior, pe măsură ce aceste impedimente se reduc, integrarea în comunitatea americană depinde mult de natura sferei sociale și de structura comunității etnice. Dacă sfera socială este organizată pe baza trăsăturilor unei culturi intrinseci, atunci posibilitatea integrării imigranților într-o asemenea sferă a comunității americane depinde de similaritatea trăsăturilor intrinseci pe care le au sau nu cu participanții la acea sferă socială.

Integrarea este ușurată dacă se face prin intermediul comunității etnice, tranziția fiind mai ușor de suportat. Acolo unde nu există o asemenea comunitate etnică imigranții trebuie să se integreze rapid și fără mijlocitori în structura comunității care îi primește, dar eforturile de adaptare sînt considerabil mai mari.

O echipă de cercetare a efectuat un studiu** în sudul Nigeriei pe baza unor eșantioane în care au fost cuprinse persoane peste 60 ani, din urban și rural, împărțite în trei categorii: imigranți, non-migranți și persoane care s-au înapoiat acasă. Sînt comparate nivelurile educaționale și ocupaționale, vîrsta plecării și cea a întoarcerii la locurile de baștină.

Se constată că majoritatea celor care au revenit sînt de vîrste apropiate, avînd doar cîțiva ani pînă la pensionare, indiferent de profesiile practicate. Motivele invocate sînt de ordin subiectiv, în primul rînd, și nu cele economice. În privința migrației către orașe, se constată o creștere a numărului persoanelor de vîrstă medie, care se alătură copiilor stabiliți deja acolo.

Doi factori dețin un rol esențial în decizia de a rămîne migranți permanenți sau nu: acomodarea și posesia unei locuințe.

Revista mai conține o bogată rubrică de recenzii și note de lectură, precum și informații diverse pe specificul ei, privind dispoziții apărute în legislația diferitelor țări referitoare la fenomenul migrației.

Dinu Țenovici

„Civilisation”. Revue Internationale des Sciences Humaines et des Civilisations Différentes, vol. XXXVI—1986, nr. 1—2; vol. XXXVII—1987, nr. 2. Ethnologies d'Europe et d'ailleurs

Editată pînă în 1980 de l'Institut des Civilisations Différentes revista a fost preluată de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles. Ea publică articole cu un larg spectru de domenii: antropologie, etnologie, sociologie, științe politice și economice.

Concepută la început ca un forum al schimburilor de idei pentru cercetătorii națiunilor tinere, s-a transformat în tribună permanentă a cercetătorilor și analizelor privitoare la aceste domenii.

„În căutarea rădăcinilor culturale ale Europei” ar putea fi emblema sub care se înfățișează cele două numere speciale ale revistei „Civilisations”. Textele reunite și prezentate de Marianne Mesnil, cercetătoare la Institutul de Sociologie și profesoară la Universitatea Liberă din Bruxelles, în ambele numere, editează lucrările a două sesiuni de etnologie europeană comparată care au avut loc la Bruxelles: prima în iunie 1986, al cărui subiect a fost rolul moașei în actul nașterii, privit din punct de vedere simbolic, așa cum apare în societățile tradițio-

* *Differential Social Integration Among First Generation Greeks in New York*

** *Going Home: Migration Careers of Southern Nigerians*

nale, în universul magico-religios al acestora („Comment la Sagesse vient aux Femmes”); cea de a doua în septembrie 1987, a cărei temă, în continuare firească a primei, aduce în discuție „lumea de unde vin copiii” („Le monde d'où viennent les enfants”), în fapt problema succesiunii generațiilor și relația directă care leagă lumea strămoșilor cu cea a nașterii, diferitele concepții topologice ale lumii „de aici” și a celei „de dincolo”, a circulației sufletelor dintr-un spațiu într-altul în anumite momente ale anului, ca și diferitele reprezentări magice ale ființelor mitice raliat momentului ființării umane.

Fără a intra în amănuntele recenzării fiecărui volum și respectiv a fiecărei lucrări — care privesc, desigur, în primul rind pe etnolog, dar și pe un istoric al medicinei, sau pe un antropolog, ca și pe orice om de cultură — se remarcă de la început câteva idei directoare, prezentate explicit. Astfel, problema *identității culturale*, care nu poate fi pusă în afara recuperării trecutului pentru a înțelege prezentul: „... dans ce domaine de nos traditions orales, la matière ne manque par pour renouer les maillors épars d'une conception du monde qui, à force de multiples distorsions et pertes de mémoires, courait le risque d'échapper à la compréhension de notre propre passé, et, parlant, de notre présent” (vol. XXXVI, p. 414): în cadrul acestui context al crizei de identitate europeană dezbaterile asupra culturilor tradiționale anvizate aici pot contribui la progresul modernității: „Une telle « réapropriation » de notre histoire orale par des approches particulières, mises en commun autour de problématique unitaires, nous semble, dans le contexte actuel de la « crise d'identité » de l'Europe, aux prises avec ses nécessités de restructurations économique et idéologique, une contribution modeste mais spécifique aux questions que se pose notre Modernité ” (ibid.).

Recuperarea identității europene, a specificității culturale a ei nu se poate construi decât printr-o concertare și confruntare cu specificitatea altor culturi, extraeuropene — ambele volume au pe frontispiciu, programatic, deasupra titlului revistei, trecut acest principiu metodologic: „Ethnologies d'Europe et d'ailleurs”. Confruntarea și compararea culturilor este o condiție a progresării științelor umane și ea a fost resimțită ca atare și de cercetătorii preocupați de studierea culturilor orale europene. „Journées d'ethnologie européenne comparée” de la Bruxelles au fost menite să răspundă acestor nevoi și perspective. Dar și pentru că culturile tradiționale orale, dincolo de diferențele și particularitățile specifice fiecăror, pot fi raportate la referințe comune în care o îndelungată istorie comună a creat apropieri și deosebiri în funcție de spațiu și timp.

M. Mesnil, plecând de la situația specifică a etnologiei (să ne reamintim, aceasta a apărut în occident ca știință a studierii popoarelor extraeuropene, așa-zise primitive, necivilizate), precizează efortul de inserare în cîmpul unei antropologii generale, în care culturile tradiționale europene — atât cele occidentale cât și cele orientale — ar constitui această „etnologie europeană”.

Prin această poziționare — care implicit recuștigă demnitatea științifică a conținutului termenului — se lansează invitația unei colaborări al cărei efect nu poate fi decât benefic în impulsivitatea cercetărilor prin această dublă mișcare: de înscriere, pe de o parte, în cîmpul unei antropologii generale, pe de altă parte, în compararea variațiilor culturale naționale.

Ceea ce se și face în interiorul celor două volume, în care colaborează cercetători atât ai lumilor tradiționale europene (franceză, italică, portugheză, wallonă, sîrbă, bulgară, română greacă, maghiară), cât și ai lumilor tradiționale din Africa (Mali, Camerun, Mozambic, Insulele Capului Verde) sau America (Columbia).

Ambele volume sînt concepute în două secțiuni: primei părți îi aparțin actele sesiunii, respectiv corpusul de comunicări și luări de cuvînt; cea de a doua înglobează cite o bibliografie selectivă de etnologie europeană, instrument de lucru util și necesar.

Condiția grafică excelentă face posibilă și reproducerea în culori, pe coperta celui de al doilea volum, a unei icoane românești pe sticlă, din școala de la Necula, unde este reprezentată imaginea șarpelui încadrat de Adam și Eva.

Radu Răutu

„Sociologický Časopis”, nr. 2, 1989

Este vorba de un număr tematic, consacrat în exclusivitate problemelor legate de mediul înconjurător, relațiilor multiple create între acesta și om.

În studiul *Sociologie și ecologie umană*, J. Dvořák analizează raporturile omului cu natura caracterizate, în prezent, printr-o „încordare” ce duce chiar la contradicții între felul în care